

Sommargården Planteringen - en oas i Skara

Källor: Information och bilder från pastor Annica Lindahl, Hans-Erik Karlsson, Jonatan Bjelkengren sammanställande i Planteringskommittén. Wikipedia 20210115, www.facebook.com/planteringen samt www.equmeniakyrkan.se/skara. Sammanställt av Freddie Wendin och Lena Brodin, Skara Gille 20210307

Hur kom det sig att Sommargården Planteringen startade?

Tidig bild från Planteringen innan utbyggnaden 1962

Bilden från 2020

Skara Missionsförsamling bildades 1872 och fick snabbt över 200 medlemmar. En livaktig ungdomsverksamhet utvecklades med söndagsskola, scout och verksamhet för de äldre ungdomarna - genom Ynglingaföreningen för unga män och i Jungfruföreningen för unga kvinnor. Det blev naturligt för ungdomarna att söka/skapa **en mötesplats** utöver kyrkolokalen i staden. Gläntan i "Larssons skog" på fastigheten Planteringen blev samlingspunkt/mötesplats för aktiviteter och verksamhet sommartid. Gläntan i "Larssons skog" ägdes av Simon Larsson, engagerad i Skara Missionsförsamling, vilket naturligtvis underlättade till att samlas där. Förutom att bruka gården Planteringen kan nämnas att Simon Larsson 1898 var byggmästare vid uppförandet av Skaras ståtliga vattentorn (enligt Nils G Lundén i hans "Kanske en levnadsteckning" 1985).

Gläntan blev den tomt där *Ungdomsgården*/Sommargården Planteringen byggdes med sommarcafé och möjligheter till olika utomhusaktiviteter. Skara Missionsförsamling var givetvis formellt ägare och huvudman för Ungdomsgården, som blev klar 1948, ungdomsgården öppnades och invigdes sannolikt till Valborg.

Kyrkor i Skara samlades här för utflykter och kaffefester sommartid redan i slutet på 1800-talet. Söndagsskolor, scouter tågade dit upp ofta med musikkår i spetsen.

När Svenska Missionsförbundets grundare Paul Peter Waldenström besökte Skara i juni 1913 ordnade man två friluftsmöten i "Larssons skog" uppe vid skogsgläntan. (Simon Larsson f. 1885 d. 1961 var dåvarande ägare till fastigheten Planteringen). I Skaratidningen stod det att 2000 åhörare samlades där för att delta på de två friluftsmötena. Det stora antalet åhörare berodde till stor del på Waldenström själv.

Han var pionjär och ledargestalt under Svenska Missionsförbundets första tid. Till Planteringen hade han kallats av Västergötlands Missionsförening för att predika vid distriktets halvårsmöte i Skara och man förstod att många skulle söka sig till mötena, därför anordnades de som friluftsmöten på Planteringen.

Paul Peter, PP som Waldenström ofta kallades, var kände över hela Sverige som folktalare, predikant och kraftfull organisatör. Man sa att han kunde *"tala till bönder på bönders vis och till de lärde på latin"*.

Till minne av PP:s besök på Planteringen 1913 anordnades 100 år senare (16/6 2013) en festgudstjänst på Planteringen med teateruppförande om Waldenströms besök 1913 och högtidstal av Equmeniakyrkans nyvalde kyrkoledare Lasse Svensson.

Vision för Sommargården Planteringen

Att skapa en mötesplats för alla åldrar är genomgående tema från starten. Visionen är: *"Sommargården Planteringen är en mötesplats, en oas för kropp och själ där vi möter varandra med vänlighet och omtanke – och där Jesus Kristus är Herre."*

Både unga och gamla hjälpte till att bygga ungdomsgården. Anläggningen blev en 1-plansbyggnad med samlingssal för möten och sommarcafé. En veranda gav karaktär åt byggnaden. Verandan kom att glasas in efter en tid.

Än idag är visionen för Sommargården Planteringen högaktuell. Församlingen ställer sig dock frågan, hur kan man fortsatt utveckla och locka besökare till denna oas och få en levande mötesplats? En plats med lugn och ro, nära naturen dit människor kan komma i all enkelhet.

Servering och café

Sommargården höll från början öppet varje dag i maj- augusti månad.

Serveringen var öppen mellan kl. 13-22, i augusti kl. 13-21. Torsdagskvällar serverades våfflor. Caféet erbjöd hembakat kaffebröd och Planterings wienbröd blev en specialitet. Inga Franssons bakelser "Kejsarkronor" är en nutida klassiker. Även utbud av smörgås som t.ex. landgångar med olika sorters pålägg.

Sommargårdsvärdarna 2007 Linnea Ahlman och Sara Fransson/ Bergsten samt parkvärden Kerstin Larsson Högermark (i mitten)

From år 2019 har sommarcaféets servering och minigolf drivits av en entreprenör medan ansvaret för programverksamheten med gudstjänster, konserter m.m. fortsatt har legat på Equmeniakyrkan i Skara. Pandemin innebar tyvärr att caféet inte öppnades och programverksamheten kunde inte genomföras under 2020.

Entreprenören har visat på stort nytänkande bl.a. den omtäckta kakbuffén med sju sorters kakor.

Till ett fast pris erbjuds kunderna kakbuffén och man får äta och dricka obegränsat av godsakerna på bordet.

I caféet serveras fikabröd, KRAV- och Rättvisemärkt kaffe, smörgåsar och traditionen med nygräddade våfflor med sylt lever fortfarande kvar på torsdagar. Det har inte varit möjligt för entreprenören att enbart erbjuda hembakat kaffebröd.

Personal och ideell arbetskraft

En husmor/värd tillsammans med frivilligpersonal har svarat för caféverksamheten. Man tog i början upp beställningar vid bord och serverade gästerna iförd folkdräktsliknande klädsel. För att underlätta och förarbeta inför besökarna laddades brickor med koppar/glas tallrikar för 2-3-4 besökare. Bordsserveringen kom senare att upphöra och det blev barsservering, besökarna fick då plocka till sig av brödet och dryck själv och betala i kassan. Detta innebar naturligtvis att man sparade på personal.

Ett litet bageri inrättades 1962, men en hel del bröd bakades i hemmen.

Björn Larsson (stående) koordinerar det praktiska arbetet. Bengt -Ove Jilderbo och Hans-Erik Karlsson (sittande) -tidigare sammankallande i Planteringsgruppen. Dessutom Kennet Albertsson som i mer än 20 år klippt gräsytor på Planteringen

Att hålla igång serveringen och hela sommargården 7 dagar i veckan krävde sitt. På eftermiddagarna och lediga dagar var det många ungdomar som hjälpte till.

De ideella krafterna var avgörande för att hålla igång serveringen. Det var inte ovanligt att medlemmar planerade in del av sin semester för att arbeta ideellt på serveringen.

Trädgården med dammen, kringliggande grönområden och rabatter har skötts ideellt. Området har stora ytor och kräver många arbetstimmar när växtligheten är som störst. Under senare år har säsongsanställd personal och praktikanter gjort insatser på gården.

Folkdräktsliknande klädsel användes av serveringspersonalen i början av 1950-talet.

På bilden till vänster syns den gamla portalen som 1958 uppfördes av Nils Lundén. På två grova stolpar gjordes ett tak - som först täcktes med torv (numera takpapp). Kors och emblem har tillverkats av smeden Aron Andersson samt Rune Jorlind.

År 2003 tillverkades nuvarande namnskylt "Sommargården Planteringen" i massivt ekträ av konstnären *Bo Halldin* från Larv.

Hösten 2020 har namnskylden renoverats -slipning, ommålning runt bokstäver och emblem samt ytlig lackering - av Hans Knutsson från Skaraberg. En viktig uppgift i vår blir att bygga om portalen så att den på ett bra sätt bär upp den ganska tunga namnskylden.

Tidigare fanns ett s.k. smålandsstaket runt området, detta kom att ersättas av ett enklare staket i trä pga. ändrad disposition av tomtmarken. I många år fanns en damm med guldfiskar var en viktig familjeattraktion, men det krävdes mycket arbete att hålla dammen och fiskarna. År 2001 ersattes den gamla dammen med en ny och en fontän installerades.

Som ett extra dragplåster uppfördes en lappkåta (tillfällig flyttbar bostad för samer) på det förnämliga skogsområde som tillhörde tomten. Initiativtagare till lappkåtan var Rune Jorlind. Han fick inspiration till detta från sina fjällvandringar.

Rune har också gjort många avtryck genom smidesarbeten på gården t.ex. fästen till flaggstänger, gungor, vägvisningsskyltar m.m.

Många är de som har arbetat ideellt för att driva Sommagården. Under 1990-

talet hade församlingen svårigheter engagera frivillig arbetskraft i tillräcklig utsträckning. Antalet besökare minskade och från att ha öppet alla dagar i veckan ändrades till helgöppet.

När sommagården nu stod obemannad under veckorna ökade skadegörelsen på både fastigheten och dess kringområden. År 1999 gjordes en nystart av verksamheten. En sommagårdsvärd anställdes och genom samarbete med arbetsmarknadens myndigheter kunde en parkvärd engageras.

Öppettiderna ändrades till onsdag - söndag kl. 14-21. Den nya minigolfbanan blev ett dragplåster och det blev lättare att engagera frivilligarbetare. Arbetsrutiner förnyades och antalet besökare ökade åter.

Aktiviteter och bra program för att locka besökare

För att locka besökare till Sommagården krävs bra aktiviteter och program som gör att många väljer att komma och det gäller alla, både medlemmar och andra intresserade. Vädret har alltid varit en avgörande faktor för besöksantalet, inte för varm inte för kallt - lagom är bäst.

Två viktiga händelser som funnits med som aktivitet under många år är att hälsa våren välkommen på valborgsmässoafton och att fira midsommar. Valborgsfirandet finns fortfarande kvar men midsommarfirandet har upphört.

Vårfester

Valborgsfesten står oftare som symbol för våren och ljuset, därigenom går firandet längre tillbaka i tiden än kristendomen som, när den vann utbredning i Norden, knöt an till de gamla festerna. Eldar tändes ursprungligen inte för att skrämma bort häxor utan för att bränna det gamla och ge plats för det nya. Att ge plats för det nya stämde också väl in i den kristna tolkningen av livet där påskens tema från död till liv också symboliskt fick gestaltas i valborgselden. Seden att fira olika vårelskar har därigenom botten i både kristen och tidigare tradition men i dessa tider är valborgsfirandet mer en tradition att möta våren med ljuset och grönskan.

Start för Planteringssäsongen sker i maj och våren har hälsats välkommen på valborgsmässoafton. I mer än 70 år har detta skett med vårtal, körsång, nationalsång, servering och vårelsk.

En stor mängd Skarabor och andra har som tradition att ta sig upp till Planteringen. Pga. Covid-19 pandemin ställdes valborgsfirandet in år 2020 och så blir det även år 2021 .

Midsommarafton firades med att resa den prydda midsommarstången som var lövad och prydd med blommor. Med sång och musik, dans och kända lekvisor runt stången firades midsommar. Detta var en stor festlighet på

Sommargården Planteringen.

När Västergötlands Museum och Axevalla Folkdansgille startade sitt midsommarfirande i Fornbyn blev konkurrensen för stor. Det fanns helt enkelt inte underlag att besöka två midsommarfirande på eftermiddag i Skara. Detta innebar att midsommarfirandet på Planteringen upphörde år 2010.

Artister som t.ex. Sweet Ladies med sin repertoar av 50-talsmusik har varit uppskattat.

Minns du sången är ett av många fina inslag som funnits med på programmet vid Sommargården. Anders Jaktlund leder kör- och allsång, en tradition på som blivit ett stående inslag och har varit populärt under säsongen innan pandemin.

Sång och musik är en viktig ingrediens av det som händer på Sommargården.

Både kända och okända sångare och musiker har uppträtt på Sommargården.

Söndagsskola och scouter

Scoutmöte 1959-60

Scout och söndagsskola har varit omfattande i Skara Missionsförsamling. Det var inte ovanligt att 200-300 söndagsskolebarn kunde ses marschera upp till Planteringen. Uppe på ungdomsgården fanns härlig natur för olika aktiviteter. För fester och större samlingar byggdes en scen i anslutning till verandan på södersidan. Efter tillbyggnaden 1962 kunde en permanent utescen användas.

Scouterna träffas på onsdagar mellan kl 18-19.30. Då lär sig scouterna bland annat att hantera yxa och kniv, göra surringar och annat som är bra att känna till och hantera när man är ute i skog och mark. Att laga mat över öppen eld eller använda ett stormkök är också en viktig del i lärandet.

Under höst och vår sker träffarna på sommargården Planteringen och under den mörka årstiden sker samlingen i

Missionskyrkans ungdomsvåning. Scouterna är från 8 år och uppåt.

Scouterna är i dag Equmeniakyrkans viktigaste ungdomsverksamhet och under våren och långt in på hösten har scouterna sina möten uppe på Planteringen.

Internationellt samarbete inom scouting är inte ovanligt.

På bilden till vänster som är från år 2012 fick scouterna besök av Myriam och Anita Mbama från Kongo Brazzaville, pastor Annica Lindahl medverkade också i mötet. Myriam och Anita har också varit scouter och hälsade glatt på dåvarande kårchefen Svante Fransson.

Söndagsskolan i kyrkan framme i staden är igång om än i mindre omfattning än tidigare. Söndagsskolan erbjuds oftast i samband med söndagens gudstjänst. Det är en öppen gemenskap som vill lägga en grund för goda relationer mellan barn och ledare, där man samlas kring Bibelns berättelser, sjunger sånger och gör olika aktiviteter tillsammans.

Söndagsskolan som form började redan i England i slutet av 1700-talet, då man ville förhindra kriminalitet bland barn i slummen. Sedan kom söndagsskolor till Sverige runt 1850-talet för att som kyrka nå ut med evangeliet bland barn. Då samlades man i olika möteslokaler på olika tider under veckan. Det var först under modern tid som söndagsskolan kom att ligga parallellt med gudstjänsten.

Inspiratör pastor Arthur Eriksson

Till Skara Missionsförsamling kom pastor Arthur Eriksson i april 1958. Arthur Eriksson, född 1918, var en svensk sångarpastor och evangelist i dåvarande Svenska Missionsförbundet. Han var en fantastisk sångare och pianist och förutom andliga sånger sjöng han Dan Anderssons visor. Detta gjorde honom till en av de mest populära artisterna inom kristen sång.

Under sina år som pastor i Skara var Arthur en stor inspiratör och organisatör i församlingen och verksamheten blomstrade såväl i kyrkan som på ungdomsgården.

Detta gjorde att en tillbyggnad av sommarcaféet behövdes och år 1962 kunde Missionsförsamlingen inviga nuvarande kyrksalen på Planteringen med värdefulla källarutrymmen.

Programverksamheten fick helt andra förutsättningar och genom Artur Eriksson engagerades talare som t. ex. John Hedlund och CG Hjelm. Korstågskören och andra kända sångarkrafter gästade även de Skara.

Arthur Eriksson slutade sin tjänst i Skara i början av 1962 och fortsatte som heltidsengagerad organisatör, sång- och mötesledare i John Hedlunds "Korståg", möten med storpublik i stora tält- och större kyrkor. Formellt blev han anställd som evangelist i Missionskyrkan, som 2011 tillsammans med Baptistsamfundet och Metodistkyrkan i Sverige bildade det nya samfundet. **Equmeniakyrkan**.

Sommarauktioner

Ett av målen efter vintern blir att sätta upp plåtskyltarna innan dörrarna slås upp, de talar om att Planteringen är öppen och besökare är välkomna.

Stenarna runt dammen har hämtats av Gösta Swensson Skäggatorp med traktor och kärra. Gösta ordnade alla transporter nödvändiga för att bygga om dammen, dammen var klar 2001.

Under åren har på Sommargården Planteringen genomförts mer än 30 auktioner, den första skedde 1972. I samband med att det nya missionshuset på Rådhusgatan 10 i centrala Skara uppfördes blev det aktuellt att avyttra både möbler och inventarier som inte längre skulle användas.

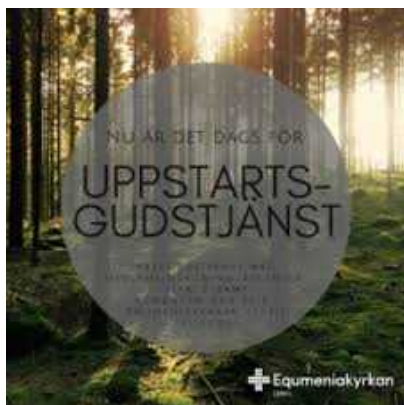
Med Bernt Phersson som initiativtagare, startade traditionen med sommarauktionerna. Medlemmar, dödsbon m fl. har skänkt lösöre och auktionerna har blivit återkommande aktivitet som lockat många besökare.

Equmeniakyrkan är en av de kyrkor i Skara som driver Kyrkornas secondhand affär "Kyrkans hjälpande hand" vid Hötorget. På senare år har därför Kyrkornas secondhand affär prioriterats när gåvor kommit in.

Om respektive dödsbo/givare av lösöre mm tydligt har uttalat att värdet av auktionsgodset skall tillfalla Equmeniakyrkan har detta skett genom att ordna egen auktion på Planteringen.

Gudtjänster – sång, musik och bön

Sommargården Planteringen har i regel varit öppen från maj - augusti varje år. Gudstjänsterna flyttade naturligt från missionskyrkan i Skara upp till Planteringen under sommarsäsongen. Under de senaste 20 åren har frikyrkorna ordnat **sommargudstjänster** tillsammans uppe på Planteringen, oftast från midsommar till mitten av augusti.

I pandemins tid fick gudstjänstlivet ställas om och **gamla tiders friluftsgudstjänster** blev sommarens lösning. Kombinerat med inspelningar från samlingarna som lagts upp på Betaniakyrkan Skaras kanal på Youtube har även de som inte velat röra sig bland folk kunnat ta del av gudstjänster och samlingar. Detta blev möjligt genom det samarbete som Equmeniakyrkan och Betanieförsamlingen har sedan hösten 2019.

Förenade krafter och kunskaper har öppnat nya möjligheter. Att kristid kan leda till utveckling har också märkts då Planteringsens park under pandemin blivit en viktig mötesplats för spontana gemenskapssamlingar för både trogna kyrkobesökare och andra skarabor.

Under hela Planteringsens historia har, tillsammans med caféet, ett varierat och rikligt utbud av **lovsång, musik och bön** varit grunden för verksamheten. Viljan har varit och är att människor, oavsett kyrkvana, ska komma och ta del av både gemenskap och budskap. I samarbete med Domkyrkoförsamlingen har de senaste fyra åren arrangerats **Pilgrimsvandringar** i terrängen runt Planteringen. Längtan är att efter pandemin kunna utveckla allt detta!

Vandrarhem

För att hitta en bredare nisch utökades Sommargården med möjligheter till övernattnig.

En byggnad (f.d.utbildningslokal) köptes in år 1984, denna renoverades och återuppfördes 1985-1986.

I byggnaden finns:

Tre sovrum med tillsammans nio bäddar:

- ett tvåbäddsrums
- ett trebäddsrums med en våningsäng
- ett fyrbäddsrums med två våningsängar

Ett gemensamt kök är utrustat för självhushåll och huset innehåller även toaletter, duschrum och bastu. Utanför huset finns trädgårdsmöbler och grillplats.

Minigolf, boulebana, fotboll, volleyboll, lekar och tipspromenader m.m

Att hela tiden på olika sätt utveckla verksamheten har varit drivande för Sommargården och syftet har varit att skapa en levande mötesplats.

I mitten av 1990-talet införskaffades en enklare minigolfbana med ökat besökarintresse som följde. År 2004 upptäckte scoutledaren Emil Nyman att Skogshyddan i Lidköping skulle sälja sina minigolfbanor. Många i församlingen

nappade på idén att köpa in Skogshyddans minigolf.

Företag i Skara var villiga sponsra och även Sparbanksstiftelsen hjälpte till med ett rejält bidrag. SLU upplät kostnadsfritt sin tomma ladugård för reparation av banorna vintern 2005/06 och många händer arbetade flitigt! I juni 2006 kunde 12 renoverade minigolfbanor samt en upprustad parkeringsplats mm. invigas. De nya minigolfbanorna var dessutom godkända för tävlingsspel. Ett ökat besöksintresse märktes direkt!

Covid-19 pandemin satte även här stopp för besökarna och minigolfspel, hur det blir framöver år 2021 är fortfarande oklart.

Området runt sommargården Planteringen med sina stora grönytorner erbjuder många aktiviteter, ytterligare några presenteras på nästa sida.

Den **fotbollsplan** som än idag finns vid Sommargården har funnits sedan starten. Fotboll är något för de flesta, det behöver inte alltid vara ett fullt lag, det kan räcka med en eller två spelare.

Volleybollplan har tillkommit och önskemål finns om att möjliggöra **beachvolleyboll**.

Vid sommargården finns även en **boulebana**, den används kanske inte så frekvent idag men möjligheten att spela finns.

Lekplats med sandlåda och gungor används flitigt bland annat av barnfamiljer i området. **Lekredskap**, bollar, kubbspel mm finns att låna i caféet.

Tipspromenader har frekvent ordnats inom området.

I nära anslutning till Sommargården finns kommunens två **motionsspår** på 2,3 km och 4,7 km. Sommaren 2020 har motionärer utefter korta spåret erbjudits tipsfrågor. Svar och en deltagaravgift har swishats till Equmeniakyrkan och priser delats ut.

Uthyrningsverksamhet

Lokalerna i Sommargården Planteringen hyrs ut till olika arrangemang, släktmöten, kalas mm - en möjlighet för alla som önskar lokaler i ett fritt och naturnära läge.

Skolorna i Skara nyttjar i stor omfattning anläggningen Planteringen i utbildningen för friluftsdagar, utflykter, orienteringsträning och liknande. Orienteringsklubben Gandvik i samarbete med fler klubbar förlägger ofta träningsorienteringar till terrängen runt

Planteringen och med start och målgång på Sommargården.

Framtidsplaner

När vintern 2020/21 och pandemin har släppt sitt grepp är naturligtvis planen att öppna Sommargården Planteringen igen. Caféet höll stängt och planerad programverksamhet fick ställas in i säsongen 2020. Planeringen inför 2021 är ovisst och utan café och verksamhet kan Sommargården fort bli en bortglömd oas.

Under stängningen av Caféet har omfattande målnings- och förbättringsarbeten skett och även boende på Skaraberg har ställt upp och hjälpt till vilket är mycket positivt.

"Vår önskan är att även framöver ta emot många besökare på vår fina sommargård Planteringen" säger församlingens pastor Annica Lindahl. "Ett program med olika aktiviteter inkl. församlingarnas gudstjänster mm som lockar besökare även utanför församlingen är målet".

Hans-Erik Karlsson instämmer och lägger till: *"Vår vision om att erbjuda en mötesplats och oas för kropp och själ ligger oss varmt om hjärtat och vår pastor är en viktig ledare och inspiratör för att utveckla innehållet i verksamheten".*

Sommargården Planterings arbete kom att belönas sommaren 2020. Sparbanksstiftelsen firade jubileum och hade avsatt en miljon för att delas ut till föreningar/organisationer. Bankens kunder kan nominera föreningar och Elisabet Lundberg fick gehör för sitt förslag som var Sommarkården Planteringen. Bengt-Owe Jilderbo och Björn Larsson fick glädjen att ta emot gåvan från

Sparbanken. Denna utmärkelse är bevis på det arbete som gjorts och att framtidsstro och visioner lever vidare.

Ett av målen efter vintern blir att sätta upp plåtskyltarna, detta är ett vårtecken som talar om att Sommarkården Planteringen är öppen.

Motsvarande skyltar sätts ut i Skara centrum och vid Brogårdsleden.

Rune Jorlind har tillverkat även dessa vägvisningsskyltar av stabil metall.

Till Sommarkården Planteringen är det lätt att hitta, den ligger både på gång-, cykelavstånd från centrala Skara och man kan ta sig dit via gång- och cykelbana. För bilisterna följer man Brogårdsleden och tar av vid vägen till Tveta, Planteringen.

På Sommarkården Plantering finns det mycket utrymme för alla, ung som gammal. Möjligheter för barnen att springa av sig pirret i benen, gå en promenad i skogen eller ta en minigolfrunda och varför inte spela boulematch före eller efter en eftermiddagsfika.

Eller göra som tjuren Ferdinand, bara sitta ner och njut av naturen och utsikten över Skara trots att det inte finns någon korrek att sitta under.